

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

19 березня 2025 р

м. Київ

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцент;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 19 березня 2025 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2025. – 298 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 19 березня 2025 р.) відображено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: вплив довкілля на здоров'я людини, профілактику й лікування захворювань, епідеміологічні виклики, безпеку харчових продуктів, умови праці та медичного забезпечення у воєнних умовах. Основний акцент – міждисциплінарні зв'язки екології й профілактичної медицини, що має на меті: гармонізувати науково-дослідну діяльність у межах «Єдиного здоров'я» з політиками ЄС, готувати фахівців і сприяти післявоєнному відновленню України.

УДК _613+574]:061.3

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове

Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити авторські тексти без змін

© НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.Богомольця

технологій очищення. Важливо пам'ятати, що екологічні наслідки війни є не менш серйозними, ніж економічні та соціальні, і потребують негайного реагування. Лише так можна забезпечити стійкий розвиток та екологічну безпеку України.

ПРОТИДІЯ АНТИБІОТИКОРЕЗИСТЕНТНОСТІ В УКРАЇНІ І СВІТІ

Сероштан І.О., Грузєва Т.С.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. Антибіотикорезистентність (АБР) є ваговою проблемою для популяційного здоров'я внаслідок значної поширеності та негативних медико-соціальних наслідків, вона присутня в усіх регіонах світу. ВООЗ наголошує, що запобігання АБР має бути пріоритетом для глобальної, регіональної та національної політики у сфері громадського здоров'я.

Матеріали та методи. Аналіз наукової літератури, стратегічних та програмних, нормативно-правових документів щодо боротьби з АБР, статистичної інформації, наявної в базі даних GLASS, здійснено з використанням бібліосемантичного, аналітичного методів та контент-аналізу.

Результати досліджень. Аналіз науково-інформаційних джерел показав, що масштаби АБР є таким ж великими, як проблема ВІЛ, малярії, і потенційно набагато більшими. Усі регіони світу зазнають її негативного впливу, проте найвищі показники тягаря АБР спостерігаються в Африці.

Контент-аналіз стратегічних, програмних, нормативно-правових документів щодо боротьби з АБР глобального, регіонального та національного рівнів висвітлив пріоритетні напрями та заходи протидії. Зокрема, Глобальний план дій щодо антимікробної резистентності (2015 р.) передбачає досягнення п'яти стратегічних цілей, а саме збільшення обізнаності й розуміння проблеми через ефективне спілкування, освіту, навчання; зміцнення бази знань і доказів шляхом спостереження й досліджень; скорочення чисельності інфікувань внаслідок ефективної санітарії, гігієни та попередження інфікування;

раціональне використання антибіотиків; досягнення сталого інвестування з урахуванням потреб країн, зростання інвестицій у створення нових ліків. Низку підходів окреслено Політичною декларацією ООН щодо антимікробної резистентності (2016 р.), Спільним планом дій щодо реалізації концепції «Єдине здоров'я» на 2022-2026 р. Спільна робота з усунення загроз здоров'ю людей, тварин, рослин і навколишнього середовища (2022 р.), Планом дій FAO щодо боротьби зі стійкістю до протимікробних препаратів на 2021-2025 роки для агропродовольчих систем (2021 р.) тощо. У ЄР ВООЗ прийнято Дорожню карту боротьби зі стійкістю до протимікробних препаратів для ЄР ВООЗ на 2023-2030 рр. (2023 р.) та Європейський план дій «Єдине здоров'я» проти антимікробної резистентності (2017 р.).

В Україні реалізується Національний план дій щодо боротьби із стійкістю до протимікробних препаратів (2019 р.), Стратегія розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року та Операційний план заходів з її реалізації у 2025-2027 роках (2025 р.) тощо. Стратегією передбачено забезпечення доступу населення до якісних і безпечних лікарських засобів з доведеною ефективністю та медичних виробів, зменшення впливу самолікування та використання недоказових методів лікування шляхом зменшення впливу реклами та маркетингових інструментів впливу на пацієнта та надавачів медичних послуг та встановлення повноцінного контролю над рецептурним відпуском окремих категорій лікарських засобів.

Вагому роль у питаннях боротьби з АБР відіграє Глобальна система нагляду за резистентністю та використанням протимікробних засобів (GLASS). Вона включає дані нагляду за АБР у людей, спостереження за використанням і споживанням протимікробних препаратів, а також інтегровані дані у секторах One Health, включаючи харчовий ланцюг і навколишнє середовище. Аналіз даних GLASS свідчить про різний ступінь охоплення країн спостереженнями за АБР. В середньому у світі вживання антибіотиків досягає 16,6 на 1000 жителів на добу. А в структурі вживання переважають пеніцилін (34%), макроліди (16%), хінолони (11%), тетрацикліни (9%), сульфаніламід (5%). Виявлено високі рівні

резистентності серед поширених бактеріальних патогенів. У 2023 р. 178 країн розробили національні плани дій проти АБР.

В Україні здійснюється визначення одномоментної поширеності інфекційних хвороб, пов'язаних з наданням медичної допомоги (ПНМД), та використання антимікробних препаратів в ЗОЗ, які надають цілодобову стаціонарну допомогу в Україні. Проте, через низьку забезпеченість госпітальними епідеміологами виявлені показники у 2018-2019 рр. були низькими (0,04-0,035%). У 2021 р. при застосуванні методології ECDC показник становив 5,7%, що співставно з європейськими даними.

Висновок. АБР є однією з головних глобальних загроз в системі громадського здоров'я та суспільного розвитку. В Україні відповідно до основних напрямів державної політики в охороні здоров'я, рекомендацій ВООЗ реалізується політика, спрямована на боротьбу з АБР в рамках підходу «Єдине здоров'я». Пріоритети вирішення проблеми АБР включають запобігання інфекціям, які можуть призвести до неправильного використання протимікробних засобів; забезпечення загального доступу до якісної діагностики та відповідного лікування інфекцій; стратегічну інформацію та інновації, епіднагляд за АБР та використанням антимікробних препаратів, дослідження та розробки нових вакцин, засобів діагностики та ліків.

ПСИХОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ОХОРОНИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ

Сибірна Р.І.

Львівський державний університет внутрішніх справ,

Національний університет «Львівська політехніка»;

На сьогоднішній день в умовах війни значна частина населення України відчуває наслідки екстремальних впливів на стан свого здоров'я. Зокрема люди, які перебувають в особливих умовах: військові, рятувальники, лікарі та інші, що